

JÓZEF PACHOLCZYK (1938–2021)

Dnia 18 marca 2021 r., po prawie półrocznym pobycie w szpitalu w Tucson (Arizona) w USA, gdzie mieszkał na stałe, odszedł Józef Pacholczyk¹.

Na początku jesieni zeszłego roku wrócił do studia nagrań, aby dokonać kolejnego zapisu swojej interpretacji muzyki klasycznej, ale nagłe pogorszenie stanu zdrowia uniemożliwiło mu pracę nad nową płytą. Później obostrzenia wynikające z COVID-19 utrudniły z nim kontakt, który był możliwy tylko w formie wideokonferencji.

Absolwent i doktorant arabistyki warszawskiej, malaista, etnomuzykolog i koncertujący pianista (absolwent Akademii Muzycznej im. Chopina w Warszawie), Józef Marcin Pacholczyk urodził się 11 listopada 1938 r. w Warszawie. Studia arabistyczne (ścieżka arabistyczna w ramach turkologii) na UW rozpoczął w 1955 r. W roku akademickim 1959/60 uzyskał stypendium na wyjazd do Indonezji, gdzie przez rok studiował na Uniwersytecie w Dżakarcie. Po powrocie, w 1962 r. obronił pracę magisterską „Leksykalne elementy arabskie w Sedjarah Melaju” (napisaną pod kierunkiem doc. dr Józefa Bielawskiego) i został magistrem filologii orientalnej. Jeszcze jako student prowadził lektorat języka indonezyjskiego (malajskiego), potem (1960–1963) nauczał go na orientalistyce już jako lektor. W 1964 r., zakończył prowadzone równolegle studia w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Warszawie. W 1965 r. został doktorantem na arabistyce, w tym samym czasie oddał do druku dwa rozdziały wchodzące w skład tomu „Religie świata” wydanego przez warszawskie wydawnictwo Iskry. W lutym 1966 r. wyjechał najpierw na stypendium do Kairu, a potem na stypendium Instytutu Folkloru do Włoch i po jego ukończeniu nie powrócił do kraju – był wówczas 1968 r. Otrzymał roczne stypendium amerykańskie na Uniwersytecie Kalifornijskim w Los Angeles (UCLA), w jedynym wówczas na świecie ośrodku specjalizującym się w muzyce arabskiej.

W 1970 r. Józef M. Pacholczyk obronił pracę doktorską „Regulative principles in the Koran chant of Shaikh ‘Abdu’l-Bāsiṭ ‘Abdu’ṣ-Šamad: parts I and II”. Po obronie doktoratu podjął pracę we wspomnianym już Uniwersytecie Kalifornijskim w Los Angeles, pełniąc różne funkcje naukowe, dydaktyczne i administracyjne. Został także profesorem etnomuzykologii w Szkole Muzycznej na Wydziale Sztuk w Uniwersytecie Ottawskim. Od 1998 do 2003 r. był profesorem Uniwersytetu Marylandu. Nauczał muzyki ludowej z obszarów pozostających pod wpływem islamu (Indie, Indonezja), instrumentologii (m.in. wykonawstwa jawańskiej muzyki ludowej i gry na indonezyjskich instrumentach), nowych podejść do analizy muzycznej, a także wykonawstwa i teorii indonezyjskiego gamelanu.

Prowadził wiele badań terenowych poświęconych kulturom świata islamu na obszarach od Indonezji aż po Azję Środkową. Był autorem książek i artykułów oraz autorem haseł w „The Garland Encyclopedia of World Music”. Jako muzyk (w tym – pianista) występował z koncertami w USA, Europie (Polsce i Włoszech), Afryce Północnej (Egipt) i Azji (Indonezja). Nagrywał dla wytwórni muzycznej Ethnodisc Classical. Był członkiem Towarzystwa Etnomuzykologicznego w USA.

Wszechstronnie utalentowany, światowej sławy etnomuzykolog, dokonał kilkunastu zapisów swoich wykonań muzycznych, a niektóre można znaleźć na serwisie internetowym youtube.com². Był człowiekiem otwartym, życzliwym i pomocnym, z wielkim poczuciem humoru, zawsze

¹ Wersja angielska: <https://www.bach-cantatas.com/Bio/Pacholczyk-Jozef.htm>

² Youtube.com, https://www.youtube.com/results?search_query=pacholczyk+j%C3%B3zef [13.12.2021].

uśmiechniętym, erudytą i pasjonatem otoczonym przyjaźnią oraz szacunkiem swoich kolegów i studentów. Jako artysta wyróżniał się wielką wrażliwością, klasycznie, acz z wielką finezją i polotem interpretując wykonywane utwory. Szczególnie udane były jego mozartiana. Kiedy mógł już przyjeżdżać do kraju, podtrzymywał bliskie kontakty z prof. J. Bielawskim oraz z Akademią im. Chopina w Warszawie. Był dwukrotnie żonaty, po śmierci pierwszej żony w 2013 r. poślubił Talithę (Boshoff) Pacholczyk, która otaczała go opieką do ostatnich chwil jego życia.

Jego pożegnanie odbyło się 6 kwietnia 2021 r. na cmentarzu w Tucson.

Requiescat in pace

ZBIGNIEW LANDOWSKI
Uniwersytet Gdański